

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA 2024, VIII. ročník

Sekcia 1: **Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy**

Sekcia 2: **Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie
prostriedkami trestného práva**

*Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej
konferencie s medzinárodnou účasťou*

KOŠICE CRIMINAL LAW DAYS 2024, VIII.

Session 1: **Recodification of criminal codes - current challenges and perspectives**

Session 2: **Elimination of racism, xenophobia and other forms of intolerance by
means of criminal law**

*The Collection of scientific contributions nationwide interdisciplinary scientific
conference with international participation*

Košice, 19.-20.06.2024

Sergej Romža, Dávid Priščák, Matej Biroš (eds.)

Košice 2024

KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA 2024, VIII. ročník

Sekcia 1: **Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy**

Sekcia 2: **Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami trestného práva**

Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konajúcej sa dňa 19.-20.06.2024 organizovanej Katedrou trestného práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Táto publikácia vznikla s podporou a je výstupom riešenia výskumného projektu VEGA č. 1/0333/23 Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami trestného práva.

Zostavovatelia:

prof. JUDr. Sergej Romža, PhD.

Mgr. Dávid Priščák, PhD.

Mgr. Ing. Matej Biroš

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Katedra trestného práva

Recenzenti:

JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.

Odborný asistent; Katedra trestného práva, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, nám. Curieových 901/7, 116 40 Praha 1-Staré Město, okres Hl.m. Praha, Česká republika
e-mail: mulakj@prf.cuni.cz

JUDr. Miroslav Baňacký, Ph.D.,

Sudca Krajského súdu v Košiciach, Štúrova 29, 04110 Košice,
miroslav.banacky@justice.sk

Tento text je publikovaný pod licenciou CC BY NC ND Creative Commons Attribution-NonCommercial-No-derivates 4.0 („Uveďte pôvod – Nepoužívajte komerčne - Nespracovávejte“)

Za odbornú a jazykovú stránku publikácie zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Dostupné od: 28.11.2024

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk

DOI: <https://doi.org/10.33542/KDT-0368-5>

ISBN 978-80-574-0368-5 (e-publikácia)

SPONZORI

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

OBSAH

Sekcia 1: Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy

REKODIFIKACE ČESKÉHO TRESTNÍHO PRÁVA – BILANCE A PERSPEKTIVY

RECODIFICATION OF CZECH CRIMINAL LAW – CURRENT ISSUES AND FUTURE PERSPECTIVES

prof. JUDr. Jiří JELÍNEK, CSc. _____ 10

JE TŘEBA KVŮLI UMĚLÉ INTELIGENCI MĚNIT TRESTNÍ KODEXY?

DO WE NEED TO CHANGE CRIMINAL CODES BECAUSE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE?

prof. Ing. Vladimír SMEJKAL, CSc., LL.M., DrSc. _____ 21

ROZŠÍRENIE OPRÁVNENÍ SUDCU PE PRÍPRAVNÉ KONANIE V NOVELE TRESTNÉHO ZÁKONA

EXTENSION OF THE POWERS OF THE PRE-TRIAL JUDGE IN THE AMENDMENT TO THE CRIMINAL CODE

prof. JUDr. Jozef ČENTÉŠ, DrSc. _____ 41

PODOZRIVÝ AKO SUBJEKT TRESTNÉHO KONANIA

SUSPECT AS A SUBJECT OF CRIMINAL PROCEEDINGS

prof. JUDr. Ivan ŠIMOVČEK, CSc. _____ 51

UMELÁ INTELIGENCIA OPTIKOU TRESTNÉHO PRÁVA

ARTIFICIAL INTELLIGENCE THROUGH THE OPTICS OF CRIMINAL LAW

prof. JUDr. Margita PROKEINOVÁ, PhD. _____ 59

RESTORATÍVNA JUSTÍCIA A JEJ (NE) OBSIAHNUTOSŤ V NOVELE TRESTNÉHO ZÁKONA

RESTORATIVE JUSTICE AND (NOT) CONTENT IN THE AMENDMENT OF THE CRIMINAL CODE

prof. JUDr. Tomáš STRÉMY, PhD.; JUDr. Tomáš BALOGH _____ 66

ÚVAHY O MOŽNOSTIACH REKODIFIKÁCIE TRESTNÝCH ČINOV PROTI ŽIVOTU

CONSIDERATIONS ON THE POSSIBILITIES OF RECODIFICATION CRIMES AGAINST LIFE

prof. JUDr. Jozef ZÁHORA, PhD. _____ 75

OBLIGATÓRNE ALTERNATÍVNE TRESTY: BUDÚCNOŠŤ REKODIFIKÁCIE TRESTNÉHO ZÁKONA?

MANDATORY ALTERNATIVE SENTENCES: THE FUTURE OF CRIMINAL RECODIFICATION?

prof. JUDr. Eduard BURDA, PhD.; Mgr. Maximilián KIKO; Bc. Daniel RICHTER _____ 90

SPECIAL PROCEDURE WITHOUT TRIAL IN CRIMINALPROCEDURE

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE SPECIAL PROCEDURE WITHOUT TRIAL
prof. Dr. Anita NAGY _____ 109

VYBRANÉ PROBLÉMY VÝKONU VÄZBY

SELECTED ISSUES OF BOND PERFORMANCE
prof. JUDr. Jaroslav KLÁTIK, PhD.; doc. JUDr. Adrián VAŠKO, PhD.; Mgr. Kristína LACYKOVÁ,
MBA, LL.M., DBA _____ 121

NOVELA TRESTNÝCH KÓDEXOV 2024 – POHĽAD ÚSTAVNÉHO PRÁVA A PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE

MENDMENT OF THE CRIMINAL CODES 2024 - A CONSTITUTIONAL AND EUROPEAN
UNION LAW PERSPECTIVE
doc. JUDr. Milan HODÁS, PhD. _____ 133

REFLEXIA JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA V NOVELE TRESTNÝCH KÓDEXOV

REFLECTION OF THE CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS IN THE
AMENDMENT OF THE CRIMINAL CODES
doc. JUDr. Ondrej LACIAK, PhD. _____ 149

AKTUÁLNA TRESTNO-PROCESNÁ ÚPRAVA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO

THE ACTUAL LEGAL REGULATION OF THE COLLABORATED ACCUSED PERSON BY THE
CRIMINAL PROCEDURAL LAW
doc. JUDr. Miloš DESET, PhD. _____ 155

IDEA DEKRIMINALIZACE PO 15 LETECH EXISTENCE ČESKÉHO TRESTNÍHO KODEXU

THE IDEA OF DECRIMINALISATION AFTER 15 YEARS OF THE CZECH PENAL CODE
doc. JUDr. Vladimír PELC, Ph.D. _____ 164

VPLYV ZNÍŽENIA VEKOVEJ HRANICE ZODPOVEDNOSTI ZA PRIESTUPOK NA ÚČINKY ROZHODNUTIA O PRIESTUPKU

THE EFFECT OF REDUCING THE AGE LIMIT OF RESPONSIBILITY FOR AN OFFENSE ON
THE EFFECTS OF THE DECISION ON AN OFFENSE
doc. JUDr. Tibor SEMAN, PhD. _____ 172

AKTUÁLNE OTÁZKY POSTAVENIA PODOZRIVÉHO V TRESTNOM KONANÍ

CURRENT ISSUES OF THE STATUS OF THE SUSPECT IN CRIMINAL PROCEEDINGS
JUDr. Rastislav REMETA, PhD.; Mgr. Roland HOCHMAN _____ 189

OCHRANA OSOBNÉJ SLOBODY ODSÚDENÝCH V KONTEXTE ICH UMIESTNENIA DO DETENČNÉHO ÚSTAVU

PROTECTION OF THE PERSONAL LIBERTY OF THE SENTENCED IN THE CONTEXT OF
THEIR PLACEMENT IN A DETENTION INSTITUTE

JUDr. Karin VRTÍKOVÁ, PhD.; JUDr. Ivana MOKRÁ _____ 203

NEDOSTATKY PRÁVNEJ ÚPRAVY TRESTNÉHO ČINU SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA A NÁVRHY DE LEGE FERENDA

DEFICIENCIES OF THE LEGAL REGULATION OF THE CRIMINAL OFFENSE OF SEXUAL
ABUSE AND PROPOSALS OF DE LEGE FERENDA

JUDr. Štefan ZEMAN, PhD. _____ 211

ZNALECKÉ DOKAZOVÁNÍ DAŇOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

EXPERT EVIDENCE OF TAX CRIMES

JUDr. Marta FLEKOVÁ _____ 234

PORUŠENIE PRÁVA NA ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA A MOŽNOSTI JEHO ÚČINNÉHO NAMIETANIA V DOVOLACOM KONANÍ V ZMYSLE TRESTNÉHO PORIADKU

VIOLATION OF THE RIGHT TO A REASONED DECISION AND THE POSSIBILITY OF
EFFECTIVE OBJECTION AGAINST IT IN THE APPELLATE REVIEW PROCEEDINGS
ACCORDING TO THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

JUDr. Filip GELETA _____ 244

APLIKAČNÝ POHĽAD NA NOVÉ POSTAVENIE INŠTITÚTU PODOZRIVÉHO

AN APPLIED VIEW OF THE NEW STATUS OF THE INSTITUTION OF THE SUSPECT

JUDr. Miroslav SRHOLEC _____ 254

UKLADANIE DETENCIE V TRESTNOM KONANÍ

IMPOSITION OF DETENTION IN CRIMINAL PROCEEDINGS

JUDr. Miroslav MAJERNÍK _____ 265

K VYBRANÝM USTANOVENIAM TRESTNÉHO PORIADKU V ZNENÍ ZÁKONA Č. 40/2024 Z. Z.

ON SELECTED PROVISIONS OF THE CRIMINAL PROCEDURE CODE AS AMENDED BY ACT
NO. 40/2024 COLL.

Mgr. Lucia VASILIK; Mgr. Lenka MIKLÓSSYOVÁ _____ 274

PRIMERANOSŤ TRESTANIA

PROPORTIONALITY OF PUNISHMENT

Mgr. Maximilián KIKO _____ 287

*Sekcia 2: Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami
trestného práva*

**PREJAVY EXTRÉMIZMU AKO FORMY INTOLERANCIE
(TRESTNOPRÁVNE A KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY)**

MANIFESTATIONS OF EXTREMISM AS FORMS OF INTOLERANCE (CRIMINAL LAW AND
CRIMINOLOGICAL ASPECTS)

prof. JUDr. Peter POLÁK, PhD. _____ 298

**OSOBITOSTI ZNALECKÉHO DOKAZOVANIA EXTRÉMISTICKÝCH
TRESTNÝCH ČINOV**

SPECIFICITY OF EXPERT EVIDENCE OF EXTREMIST CRIMES

prof. JUDr. Sergej ROMŽA, PhD. _____ 318

**PÁCHATELIA EXTRÉMIZMU V KONTEXTE PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ
BOJA PROTI EXTRÉMIZMU**

PERPETRATORS OF EXTREMISM IN THE CONTEXT OF PREVENTIVE MEASURES TO
COMBAT EXTREMISM

doc. JUDr. Simona FERENČÍKOVÁ; PhD., Mgr. Bronislava VÍNEROVÁ _____ 328

**LEGISLATÍVNO-PROCESNÉ ASPEKTY TRESTNÝCH ČINOV VÝROBY,
ROZŠIROVANIA A PRECHOVÁVANIA EXTRÉMISTICKÉHO MATERIÁLU
PODĽA USTANOVENÍ § 422a, § 422b a § 422c TRESTNÉHO ZÁKONA**

LEGISLATIVE AND PROCEDURAL ASPECTS OF CRIMINAL ACTS OF PRODUCTION,
DISTRIBUTION AND STORAGE OF EXTREMIST MATERIAL ACCORDING TO THE
PROVISIONS OF § 422a, § 422b AND § 422c OF THE CRIMINAL CODE

doc. JUDr. Martin ŠTRKOLEC, PhD. _____ 344

**ELIMINÁCIA XENOFÓBIE A OSTATNÝCH FORIEM INTOLERANCIE V
ANTICKOM SVETE**

ELIMINATION OF XENOPHOBIA AND OTHER FORMS OF INTOLERANCE IN ANTIC WORLD

doc. JUDr. Vladimír VRANA, PhD. _____ 354

**TRESTNÝ ČIN PODNECOVANIA K NÁRODNOSTNEJ, RASOVEJ
A ETNICEJ NENÁVISTI A JEHO HMOTNOPRÁVNE MODIFIKÁCIE**

CRIMINAL OFFENSE OF INCITING NATIONAL, RACIAL AND ETHNIC HATRED AND ITS
SUBSTANTIAL MODIFICATIONS

JUDr. Veronika TÓTHOVÁ, PhD. _____ 365

**K NEDOSTATKOM LEGÁLNEHO VYMEDZENIA POJMU EXTRÉMISTICKÝ
MATERIÁL**

LACK OF THE LEGAL DEFINITION OF THE TERM EXTREMIST MATERIAL

JUDr. Lukáš MICHAĽOV, PhD. mult.; JUDr. Mário CISÁR _____ 375

ODOVZDANIE VÝKONU TRESTU ODŇATIA SLOBODY DO CUDZINY A PRÁVOMOC ÚSTAVNÉHO SÚDNICTVA (S TRESTNO-PRÁVNOU VÝZVOU DE LEGE FERENDA)

TRANSFER OF IMPRISONMENT TO A FOREIGN COUNTRY AND JURISDICTION OF THE
CONSTITUTIONAL JUDICIARY (WITH CRIMINAL-LAW CHALLENGE DE LEGE FERENDA)

JUDr. Lukáš TOMAŠ, PhD. _____ 382

RASIZMUS A XENOFÓBIA V KONTEXTE NORMATÍVNEJ ÚPRAVY V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

RACISM AND XENOPHOBIA IN THE CONTEXT OF NORMATIVE REGULATION IN THE
CONDITIONS OF THE SLOVAK REPUBLIC

Mgr. Dávid PRIŠČÁK, PhD. _____ 390

MÔŽE BYŤ TRESTNÉ PRÁVO PROSTRIEDKOM NA ZASTAVENIE INTOLERANCIE A NENÁVISTI?

CAN BE CRIMINAL LAW A TOOL TO STOP INTOLERANCE AND HATRED?

JUDr. Marko MAŠAN _____ 397

ODHAĽOVANIE PÁCHATEĽOV EKONOMICKEJ TRESTNEJ ČINNOSTI SMERUJÚCEJ VOČI MARGINALIZOVANÝM SKUPINÁM

IDENTIFYING PERPETRATORS OF ECONOMIC CRIMES TARGETING MARGINALIZED
GROUPS

JUDr. Vladimír PETRILA _____ 405

VYBRANÉ HMOTNOPRÁVNE ASPEKTY VERBÁLNYCH PREČINOV PÁCHANÝCH Z NENÁVISTI

SELECTED SUBSTANTIVE ASPECTS OF VERBAL HATE MINOR OFFENCE

Mgr. Alexandra PODLIPOVÁ; Mgr. Maximilián KIKO _____ 417

ZABEZPEČOVANIE DÔKAZOV ZO SOCIÁLNYCH SIETÍ V OBLASTI NENÁVISTNÝCH PREJAVOV

SECURING EVIDENCE FROM SOCIAL MEDIA REGARDING MANIFESTATION OF HATE

Mgr. Ing. Matej BIROŠ _____ 431

PORUŠENIE PRÁVA NA ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA A MOŽNOSTI JEHO ÚČINNÉHO NAMIETANIA V DOVOLACOM KONANÍ V ZMYSLE TRESTNÉHO PORIADKU

*VIOLATION OF THE RIGHT TO A REASONED DECISION AND THE
POSSIBILITY OF EFFECTIVE OBJECTION AGAINST IT IN THE
APPELLATE REVIEW PROCEEDINGS ACCORDING TO THE CRIMINAL
PROCEDURE CODE*

JUDr. Filip GELETA

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta

Abstrakt

Súčasťou práva na spravodlivý proces je v zmysle ustálenej súdnej praxe najvyšších súdnych autorít aj právo na odôvodnenie rozhodnutia. V predkladanom príspevku sa autor zaoberá platnou a účinnou právnou úpravou dovolacích dôvodov v zmysle zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v kontexte možnosti obvineného účinne namietat' porušenie práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia súdmi nižšej inštancie. Na základe vykonanej analýzy právneho stavu de lege lata následne predkladá návrhy riešení de lege ferenda.

KLúčové slová: *trestný poriadok, dovolanie, právo na spravodlivý proces, právo na odôvodnenie rozhodnutia, právo na obhajobu*

Abstract

Part of the right to a fair trial, in the context of the case-law of high judicial authorities, is also the right to a reasoned decision. In the submitted article, the author deals with the valid and effective legal regulation of grounds of the Appellate Review proceedings in accordance with Act no. 301/2005 Coll. The Criminal Procedure Code in the context of the possibility of an accused person to effectively object violation of the right to a reasoned decision by the courts of lower instance. On the basis of the performed analysis of the legal regulation de lege lata, he subsequently presents proposals for de lege ferenda solutions.

Keywords: *the Criminal Procedure Code, the Appellate Review proceedings, right to a reasoned decision, right to a defence*

1 Úvod

V zmysle existujúceho case-law Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je pre dodržanie práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj ako „Dohovor“) okrem iného povinnosťou súdov uviesť primerané dôvody, na základe ktorých bolo určitým spôsobom vo veci rozhodnuté. V priebehu rokov ESLP stanovil mantinely, resp. kvalitu tohto práva, ktoré nemožno chápať ako absolútne, a síce nie je povinnosťou vnútroštátneho súdu

poskytnúť podrobnú odpoveď na každý argument strany⁴⁸⁴ a zároveň platí, že rozsah práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia závisí od individuálnych okolností prípadu.⁴⁸⁵ Vo veci Luka proti Rumunsku súd konštatoval, že je porušením práva strany konania na odôvodnenie rozhodnutia prípad, keď konajúci súd neodpovie na argument relevantný pre prejednávajúcu vec, ktorý mohol mať vplyv na výsledok konania.⁴⁸⁶ Porušením práva na odôvodnenie rozhodnutia je taktiež eventualita, keď sa súd síce vysporiada s podstatným argumentom strany, ale zjavne svojvoľným spôsobom.⁴⁸⁷ Vnútroštátny súd je povinný náležite sa vysporiadať s argumentom, ktorý je konkrétny, relevantný a týkajúci sa veci.⁴⁸⁸ Inými slovami, je povinný poskytnúť výslovnú a konkrétnu odpoveď na takýto argument (*specific and explicit reply*).⁴⁸⁹ Právu na spravodlivý proces neodporuje, pokiaľ odvolací súd uvedie stručné dôvody svojho rozhodnutia, či už poukázaním na odôvodnenie súdu prvého stupňa alebo inak, pokiaľ sa skutočne zaoberal podstatnými otázkami patriacimi do jeho kompetencie a len bez ďalšieho nepotvrdil závery súdu prvého stupňa.⁴⁹⁰ Taktiež platí, že odvolací súd môže poukázať na odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia, len ak je riadne odôvodnené, pričom takýto postup nie je dostačujúci, pokiaľ účastník konania predložil nové dôkazy k relevantným skutkovým tvrdeniam alebo pokiaľ uplatnil nové argumenty k takýmto podstatným tvrdeniam.⁴⁹¹

Čo sa týka rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR (ďalej aj ako „ÚS SR“), možno konštatovať, že ÚS SR do svojej rozhodovacej praxi prevzal názory EŠLP.

Podľa ÚS SR je celkom nepochybne jednou z garancií obsiahnutých v pojme práva na spravodlivý proces aj právo účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia, pričom nepostačuje uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky účastníka konania. K porušeniu práva na spravodlivý proces nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou či svojvoľnosťou.⁴⁹² Obsahom práva na spravodlivý proces je právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, „*ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.*“⁴⁹³ Obdobne ako v prípade štrasburskej judikatúry platí, že „*Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.*“⁴⁹⁴ Je porušením práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak všeobecný súd vyvodí určité skutkové závery, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o spornej otázke, pričom tieto skutkové závery sú v priamom rozpore s dôkazmi nachádzajúcimi sa v jeho spise. Takýto

⁴⁸⁴ rozhodnutie EŠLP vo veci Van de Hurk proti Holandsku zo dňa 19.04.1994, č. [16034/90](#), ods. 61

⁴⁸⁵ rozhodnutie EŠLP vo veci Garcíá Ruiz proti Španielsku zo dňa 21.01.1999, č. [30544/96](#), ods. 26

⁴⁸⁶ rozhodnutie EŠLP vo veci Luka proti Rumunsku zo dňa 21.07.2009, č. [34197/02](#), ods. 56

⁴⁸⁷ rozhodnutie EŠLP vo veci Vetrenko proti Moldavsku zo dňa 18.05.2010, č. [36552/02](#), ods. 55

⁴⁸⁸ rozhodnutie EŠLP vo veci Pronina proti Ukrajine zo dňa 18.07.2006, č. [63566/00](#), ods. 25

⁴⁸⁹ rozhodnutie EŠLP vo veci Krasulya proti Rusku zo dňa 22.02.2007, č. [12365/03](#), ods. 52

⁴⁹⁰ rozhodnutie EŠLP vo veci Helle proti Fínsku zo dňa 19.12.1997, č. [157/1996/776/977](#), ods. 60

⁴⁹¹ bližšie pozri Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M., Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 759

⁴⁹² uznesenie ÚS SR zo dňa 11. 2. 2021, sp. zn. II. ÚS 45/2021, ods. 23

⁴⁹³ uznesenie ÚS SR, č.k. I. ÚS 666/2016-9 zo dňa 09.11.2016

⁴⁹⁴ *tamtiež*

postup je potrebné považovať za svojvoľný, a preto porušujúci základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie.⁴⁹⁵

2 Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu SR ako dovolacieho súdu

V praxi nie je ojedinelé namietanie nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia nižších súdov v dovolacom konaní. Je však otázne, či je daný niektorý z dovolacích dôvodov v prípade porušenia práva na odôvodnenie rozhodnutia. V praxi je v takomto prípade pomerne frekventovane uplatňovaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a síce zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu.⁴⁹⁶

Proti záveru o možnosti uplatnenia uvedeného dovolacieho dôvodu sa môže javiť znenie ustanovenia § 371 ods. 7 Trestného poriadku, v zmysle ktorého dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné alebo skutočnosť, že pred dovolacím súdom nemožno zásadne namietat' skutkové vady, okrem dôvodov v zmysle § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Dovolanie z tohto dôvodu však môže podať len minister spravodlivosti.

Možno sa stretnúť aj s aktuálnymi rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR (ďalej aj ako „NS SR“), podľa ktorých nie je nedostatok odôvodnenia rozhodnutia súdu sám o sebe dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, s tým odôvodnením, že predmetný dovolací dôvod predpokladá porušenie práva na obhajobu len v procesnoprávnom význame a nezahŕňa aj prípady nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia, pričom dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné v zmysle § 371 ods. 7 Trestného poriadku.⁴⁹⁷

V zásade platí postulát, podľa ktorého je dovolací súd viazaný konečnými skutkovými zisteniami, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa v dôsledku čoho nemôžu byť dôvodom dovolania skutkové zistenia odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa. „*Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižších stupňov vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižších inštancií. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúvanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.*“⁴⁹⁸

Zároveň platia závery, v zmysle ktorých k porušeniu práva na obhajobu nedochádza, pokiaľ súdy vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava

⁴⁹⁵ nález ÚS SR, sp. zn. II. ÚS 64/2012 zo 4. júla 2012

⁴⁹⁶ Možno sa stretnúť aj s uvedením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne právne posúdenie zisteného skutku alebo na nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia). V tomto prípade, však Trestný poriadok výslovne vylučuje možnosť dovolacieho súdu skúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku, a preto uplatnenie tohto dovolacieho v kontexte porušenia práva na odôvodnenie rozhodnutia je nesprávne.

⁴⁹⁷ bližšie pozri uznesenie NS SR zo dňa 7. 12. 2021, sp. zn. 2Tdo/1/2021

⁴⁹⁸ uznesenie NS SR zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021

obvineného. Právo obvineného na spravodlivý proces nezodpovedá povinnosti všeobecného súdu stotožniť sa s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. „Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov, a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov.“⁴⁹⁹

Možno súhlasiť s tým, že úlohou dovolacieho súdu zásadne nie je revidovať skutkové závery nižších súdov, keďže tento nepredstavuje ďalšiu odvoláciu inštanciu. Zásadná nemožnosť zasahovať do skutkových zistení súdu prvého stupňa a dovolacieho súdu je daná aj charakterom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku a princípom nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí a princípom právnej istoty, na ktoré zákonodarca reflektoval taxatívnym výpočtom dovolacích dôvodov.

Domnievam sa však, že namietanie porušenia práva na odôvodnenie rozhodnutia v intenciách case-law ESEF a judikatúry ÚS SR je možné subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Je faktom, že hodnotenie dôkazov v rozpore s názorom obvineného nekonštituuje dovolací dôvod. Na druhej strane, zachovanie práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby postup pri hodnotení dôkazov obstál z hľadiska jeho prípadného rozporu so zákazom tzv. arbitrárnej jurisdikčnej ľubovôle. Podľa nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 23. 6. 2022, sp. zn. III. ÚS 104/2022 musí súdne rozhodnutie vychádzať zo zisteného skutkového stavu a musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. K arbitrárnemu hodnoteniu dôkazov dochádza, pokiaľ je záver, ktorý súd na základe vykonaného dôkazu prijme v príkrom rozpore s možným a logicky prípustným záverom vykonaného dokazovania. Arbitrárnosť môže podľa ÚS SR „spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej nožnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery (I. ÚS 51/2020). Za arbitrárne sa považuje tiež také rozhodnutie, ktorého odôvodnenie je extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. ... Preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti hodnotenia dôkazov je však súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces. V tomto kontexte je preto hodnotenie dôkazov preskúmateľné. V opačnom prípade by skutkové závery ostali nedotknuté tak, ako ich uzavrel krajský súd. Právny poriadok práve prostredníctvom posudzovania porušenia práva na spravodlivý proces umožňuje aj dovolaciemu súdu, aby preskúmal, či hodnotenie dôkazov nie je natoľko svojvoľné, že dochádza k porušovaniu tohto práva. Strana totiž nemôže byť bez možnosti nápravy vystavená tomu, že z vykonaných dôkazov budú vyvedené neprípustné a nelogické závery.“⁵⁰⁰

Mám za to, že k porušeniu práva na obhajobu podstatným spôsobom nedostatočným odôvodnením rozhodnutia môže dôjsť v dvoch rovinách, a jednak v prípade svojvôle hodnotenia dôkazov, ako aj v prípade nevykonania navrhnutých dôkazov, a to za splnenia ďalších zásadných podmienok.

⁴⁹⁹ uznesenie NS SR zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021

⁵⁰⁰ bližšie pozri Nález ÚS SR zo dňa 23. 6. 2022, sp. zn. III. ÚS 104/2022

V procese hodnotenia dôkazov možno konštatovať porušenie práva na odôvodnenie rozhodnutia v prípade, ak

- súd odignoruje obhajobnú argumentáciu obvineného, ktorá je spôsobilá spochybniť dôvodnosť obžaloby,
- súd sa síce vysporiada s obhajobou, resp. vyvodí skutkové závery z konkrétneho dôkazu, ale zjavne nelogickým spôsobom alebo pokiaľ sú skutkové zistenia v rozpore s obsahom dôkazu⁵⁰¹.

Domnievam sa, že v takýchto prípadoch je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže opak by znamenal iluzórnosť práva obvineného na obhajobu bez reálneho obsahu, pretože akákoľvek, hoci aj dôvodná námietka obvineného voči obžalobe, by mohla byť opomenutá, resp. odignorovaná. Obvinený musí poznať vnútorné myšlienkové pochody súdu, ktoré vedú k určitým skutkovým záverom, tieto musia zodpovedať uznávaným pravidlám výkladu právnych noriem, metódam formálnej logiky, teda súdne rozhodnutie musí byť pre nezávislého pozorovateľa presvedčivé.

Zároveň mám za to, že kvalifikovaná námietka nedostatku odôvodnenia nie je porušením ust. § 371 ods. 7 Trestného poriadku, pokiaľ dovolateľ namieta nesprávnosť výroku rozhodnutia. Zároveň takáto námietka smeruje proti nesprávnemu procesnému postupu súdu. Je totiž v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku, pokiaľ sú vykonané dôkazy hodnotené zjavne svojvoľným spôsobom bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu.⁵⁰² Predmetné ustanovenie možno aplikovať v prípade, ak dovolateľ nenamieta nesprávnosť výroku, len dôvody rozhodnutia.

Je však potrebné priznať, že hranica medzi namietaním hodnotenia dôkazov a porušením práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia môže byť v mnohých prípadoch náročné identifikovať.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že pri zisťovaní či z vykonaných dôkazov súdy nižšej inštancie vyvodili zjavne nelogické závery, alebo či bez náležitého odôvodnenia odmietli podstatný dôkaz, musí dovolací súd v určitej miere hodnotiť skutkový stav a vykonané dokazovanie, a teda sa prelamuje zásada viazanosti skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom.

Možno konštatovať, že v súčasnosti existujú rozhodnutia NS SR, z ktorých vyplýva, že naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je aj porušenie práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

„Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v. Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne vid'. napr. Van de Hurk v. Holandsko). Na podklade takéhoto postupu súdu je následne možné kvalifikovaným spôsobom posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé.

⁵⁰¹ Je otázne čo možno považovať za zjavne nelogický spôsob hodnotenia dôkazov. Ako na extrémny príklad možno poukázať napr. na situáciu, keď súd konštatuje, že znalec nevytlúčil mechanizmus vzniku zranení opísaný poškodeným, hoci zo znaleckého posudku vyplýva, že zranenia nemohli vzniknúť spôsobom, ako opisuje poškodený, resp. ako sú uvádzané v obžalobe. V mnohých prípadoch však tvrdené porušenie práva na odôvodnenie rozhodnutie nemusí byť takto zreteľné a hranica medzi tým, čo je ešte je takýmto porušením a čo už je len polemikou s hodnotením dôkazov, bude veľmi tenká.

⁵⁰² Kurilovská, L.. § 2 Základné zásady trestného konania. In: ČENTĚŠ, Jozef et al. Trestný poriadok I. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 36, marg. č. 13.

Povinnosťou súdu I. stupňa i odvolacieho súdu je rešpektovať ústavne garantované právo obvineného na obhajobu, z ktorého vyplýva požiadavka, aby sa konajúce súdy vysporiadali s námietkami odvolateľa, ktorými toto svoje právo realizuje. Túto povinnosť konajúce súdy porušujú, ak ignorujú námietky odvolateľa voči dôkazom, na ktoré je v odsudzujúcom rozhodnutí poukazované ako na kľúčové pre tvrdené skutkové závery.

*Výrok rozhodnutia sám o sebe totiž nestačí na to, aby naplnil požiadavku spravodlivého procesu, pretože s pohľadu obvineného je potrebné, aby bolo zrejmé, akými úvahami sa súd riadil, ako sa vysporiadal s dôkazmi a ktorá argumentácia bola pre súd presvedčivejšia a tvorí základ jeho rozhodnutia. Preto musí byť daný výrok náležite odôvodnený. Sprostredkovaným výsledkom je následne možnosť obvineného „skontrolovať“, ako sa súd vysporiadal s jeho argumentáciou a dôkazmi, čím získa obraz o výkone spravodlivosti, v „jej mene“ (Tatishvili v. Rusko). **Odôvodnenie súdneho rozhodnutia sa musí vysporiadať s relevantnými právnymi a skutkovými otázkami, ako aj argumentami obvineného, ktoré sú podstatného právneho významu.***⁵⁰³

V inom rozhodnutí NS SR vyjadril názor, podľa ktorého je ústavne neudržateľný postup súdu, ktorý dôkazný proces starostlivo a úplne logicky a presvedčivo neodôvodní, alebo ak sú skutkové zistenia v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi, v dôsledku čoho je výsledok dokazovania nespravodlivý a vecne neudržateľný. *„Extrémny rozpor môže pritom spočívať najmä v tom, že skutkové zistenia nemajú žiadnu spojitosť s vykonanými dôkazmi, alebo keď hodnotenie dôkazov v napadnutom rozhodnutí úplne absentuje. S tým je spojený zákaz deformácie dôkazov, teda zákaz vyvodzovania takých skutkových zistení, ktoré z vykonaných dôkazov pri ich logickom a rozumnom vyhodnotení nemôžu vyplývať.*⁵⁰⁴

V rozsudku zo dňa 5. 9. 2012, sp. zn. 3Tdo/64/2011 NS SR poukázal na to, že porušenie práva obvineného na dostatočnú jasnosť dôvodov, na ktorých je rozhodnutie súdu založené, je zásadným porušením práva na obhajobu v referencii k § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. NS SR zdôraznil, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným zo širších aspektov práva na obhajobu nad rámec jeho základu upraveného čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, a preto je kvalifikovaný nedostatok náležitého odôvodnenia meritórneho súdneho rozhodnutia vydaného v trestnej veci týkajúci sa podstatných okolností v úplnom súlade s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.⁵⁰⁵

Uvedené súdne rozhodnutia však nemožno považovať za ustálenú súdnu prax, a to vzhľadom na to, že niektoré senáty trestnoprávneho kolégia zastávajú opačný názor (napr. uznesenie NS SR zo dňa 7. 12. 2021, sp. zn. 2Tdo/1/2021, uznesenie NS SR zo dňa 4. 5. 2021, sp. zn. 4Tdo/78/2020).

V kontexte analyzovanej problematiky považujem za potrebné poukázať na právny názor prezentovaný Najvyšším súdom ČR (ďalej aj ako „NS ČR“), podľa ktorého sa nemusia uplatniť bezvýhradne závery, v zmysle ktorých skutkové námietky nezakladajú žiadny dovolací dôvod, a to v prípade zistenia, že nesprávna realizácia procesu dokazovania má za následok porušenie základných práv a slobôd v zmysle zásahu do základných požiadaviek spravodlivého procesu. Rozhodovanie o mimoriadnom opravnom

⁵⁰³ uznesenie NS SR sp. zn. 3Tdo/69/2022 zo dňa 23.01.2024, str. 10

⁵⁰⁴ uznesenie NS SR zo dňa 23. 2. 2022, sp. zn. 1Tdo/27/2021

⁵⁰⁵ bližšie pozri rozsudok NS SR zo dňa 5. 9. 2012, sp. zn. 3Tdo/64/2011

prostriedku sa nemôže ocitnúť mimo rámec ochrany základných práv jednotlivca a tieto ústavne garantované práva musia byť rešpektované a chránené tiež v konaniach o všetkých opravných prostriedkoch. Medzi všeobecné podmienky, za ktorých splnenia má nesprávna realizácia procesu dokazovania za následok porušenie práva na spravodlivý proces, patria prípady opomenutých dôkazov, dôkazov získaných a použitých v rozpore s procesnými predpismi a prípady svojvoľného hodnotenia dôkazov vykonaného bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho logického základu.⁵⁰⁶

Ako som už spomenul, k porušeniu práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia môže dôjsť aj nevykonaním navrhnutých dôkazov. Aj v takomto prípade sa za určitých okolností jedná o porušenie práva spravodlivý proces, keďže arbitrárnosť odôvodnenia rozhodnutia sa môže okrem procesu hodnotenia dôkazov dotknúť aj nevykonania navrhnutého dôkazu.

Podľa názoru doktríny by dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku mohol byť splnený, „*ak by sa súd návrhom na vykonanie dôkazu vôbec nezaoberal (súd prvého stupňa formálnym rozhodnutím a v odôvodnení svojho rozhodnutia vo veci samej a súd rozhodujúci o opravnom prostriedku v odôvodnení svojho rozhodnutia) – ak však k takej chybe nedošlo, dovolací súd nemôže skúmať hodnotenie dôkazov skôr konajúcimi súdmi, lebo správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť...*“⁵⁰⁷

Podľa názoru NS SR prezentovaného v uznesení zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021 však môže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces nielen v prípade, ak sa súd vôbec nezaoberal návrhom na vykonanie dôkazu, ale aj vtedy ak nevysvetlí zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania a zároveň existujú ďalšie skutočnosti naznačujúce, že celé konanie bolo vedené neobjektívne a zjavne nerešpektovalo pravidlá spravodlivého procesu.⁵⁰⁸ Pre zachovanie obhajobných práv obvineného musí byť z rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa zrejmé dodržanie hypotézy právnej normy v zmysle § 272 ods. 3 prvá veta Trestného poriadku.⁵⁰⁹

3 Komparácia s českou právnou úpravou

V kontexte analyzovanej problematiky považujem za vhodné poukázať na českú právnú úpravu.

Porušeniu práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia najviac zodpovedá § 265b ods. 1 písm. g) zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v znení účinnom od 01.01.2022 (ďalej len „český Trestný poriadok“), podľa ktorého možno dovolanie podať, pokiaľ sú rozhodné skutkové zistenia, ktoré sú určujúce pre naplnenie znakov trestného činu, v zjavnom rozpore s obsahom vykonaných dôkazov alebo sú založené na procesne nepoužiteľných dôkazoch alebo vo vzťahu k nim neboli nedôvodne vykonané navrhované podstatné dôkazy.⁵¹⁰

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že český Trestný poriadok *expressis verbis* konštituuje ako dovolací dôvod svojvoľné skutkové zistenia nižších súdov v rozpore

⁵⁰⁶ bližšie pozri uznesenie NS ČR zo dňa 18.12.201, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013-46

⁵⁰⁷ DUĽA, L.. In: ČENTĚŠ, J. et al. Trestný poriadok II. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 755, marg. č. 1.

⁵⁰⁸ uznesenie NS SR zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021

⁵⁰⁹ Podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku: Súd odmietne vykonať dôkaz, ktorý sa týka okolnosti nepodstatnej pre rozhodnutie alebo okolnosti, ktorú možno zistiť inými, už skôr navrhnutými dôkazmi.

⁵¹⁰ Uvedený dovolací dôvod zaviedla do českého Trestného poriadku novela – zákon č. 220/2021 Sb.

s obsahom vykonaných dôkazov (prvá alinea), ako aj nedôvodné nevykonanie navrhovaných podstatných dôkazov k rozhodným skutkovým zisteniam (tretia alinea).

Podľa Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej aj ako „NS ČR“) je podmienkou naplnenia uvedeného dovolacieho dôvodu existencia niektorej z vád vymedzených dotknutým ustanovením týkajúcej sa rozhodných skutkových zistení, zásadných pre naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu, a to pokiaľ tieto konkrétne skutkové zistenia nevyplývajú zo žiadneho vykonaného dôkazu, a teda sa výsledok dokazovania javí ako úplne nespravodlivý a vecne neudržateľný, pretože skutkové zistenia, o ktoré sa opierajú vydané rozhodnutia, sú v zjavnom, resp. extrémnom rozpore s obsahom vykonaných dôkazov alebo vo vzťahu k týmto rozhodným skutkovým zisteniam neboli nedôvodne vykonané navrhované podstatné dôkazy. Nemôže ísť o vadu týkajúcu sa iných skutkových zistení, hoci taktiež významných pre rozhodnutie vo veci, ktoré však nie sú určujúce pre naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu. NS ČR zdôrazňuje, že len existencia vyššie uvedených vád umožňuje mimoriadny zásah do skutkových zistení, ktoré bežne nie sú predmetom prieskumnej činnosti dovolacieho súdu.⁵¹¹

Za zjavný rozpor podľa § 265b ods. 1 písm. g) prvá alinea českého Trestného poriadku sa jedná len vtedy, pokiaľ:

1. skutkové zistenia súdov postrádajú obsahovú spojitosť s vykonanými dôkazmi,
2. tieto skutkové zistenia nevyplývajú z dôkazov pri žiadnom z logicky prijateľných spôsobov ich hodnotenia,
3. sú tieto zistenia opakom toho, čo je obsahom vykonaným dôkazov a pod.⁵¹²

Pre naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu podľa prvej alinei sa musí sa jednáť o v zásade svojvoľné hodnotenie dôkazov vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho logického základu. V rámci dovolania podliehajú revízií dovolacieho súdu výlučne len vážne excesy súdov nižších stupňov. Zároveň platí, že existencia prípadného zjavného rozporu medzi skutkovými zisteniami súdov a vykonanými dôkazmi nemôže byť založená len na tom, že obvinený na základe vlastného presvedčenia hodnotí rovnaké dôkazy inak, s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom. NS ČR zdôrazňuje, že nie je a ani nemôže byť ďalšou súdnou inštanciou skúmajúcou skutkový stav v celom rozsahu.⁵¹³

4 Návrhy de lege ferenda

Vzhľadom na vyššie prezentovanú nejednotnosť slovenskej judikatúry v otázke možnosti subsumpcie nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia v intenzite, ktorá porušuje právo na spravodlivý proces je možné *de lege ferenda* uvažovať o konštituovaní nového dovolacieho dôvodu, pričom do úvahy prichádzajú dve alternatívy:

- možnosť podania dovolania v prípade porušenia práva obvineného na spravodlivý proces v zmysle Dohovoru,
- dovolací dôvod v prípade, ak sú rozhodné skutkové zistenia, ktoré sú určujúce pre naplnenie znakov trestného činu, v zjavnom rozpore s obsahom vykonaných dôkazov alebo vo vzťahu k nim neboli nedôvodne vykonané navrhované podstatné dôkazy.

Keďže trestný proces je ovládaný aj zásadou rovnosti strán, za vhodnejšiu považujem druhú alternatívu, pretože v tomto prípade by uvedený dovolací dôvod mohol

⁵¹¹ bližšie pozri uznesenie NS ČR zo dňa 12. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 243/2023, R 19/2023

⁵¹² bližšie pozri uznesenie NS ČR zo dňa 24. 1. 2024, sp. zn. 7 Tdo 1180/2023

⁵¹³ bližšie pozri uznesenie NS ČR zo dňa 20. 2. 2024, sp. zn. 4 Tdo 26/2024

využiť nielen obvinený vo svoj prospech, ale eventuálne aj generálny prokurátor v neprospech obvineného.

Je ale nutné zdôrazniť, že vzhľadom na charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, sa v každom prípade musí jednáť o vady skutkových zistení, z ktorých je zrejmé, že dôkazy boli hodnotené zjavne svojvoľným spôsobom bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu alebo ak súdy nižšej inštancie nevysvetlia zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania vo vzťahu k podstatnému dôkazu.

5 Záver

V zmysle analyzovanej rozhodovacej praxe ESĽP, ako aj slovenských a českých súdnych autorít možno konštatovať, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je súčasťou práva na spravodlivý proces, aj keď faktom ostáva, že časť slovenskej trestnoprávnej judikatúry zastáva stanovisko, podľa ktorého nemožno nedostatok odôvodnenia subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ani žiadny iný).

Vzhľadom uvedenú nejednotnú rozhodovaciu prax vo vzťahu k uvedenej otázke som navrhol konštituovanie nového dovolacieho dôvodu, v dôsledku čoho by bola v trestnom konaní dôslednejšie zabezpečená ochrana práva obvineného na spravodlivý proces garantovaná Dohovorom.

Aj v prípade prijatia novej právnej úpravy však môže byť náročné posúdenie či v procese dokazovania došlo k tak zásadným diskrepanciám medzi obsahom dôkazu a skutkovým záverom súdu, že bolo zasiahnuté do práva obvineného na spravodlivý proces. Je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že dovolací súd nepredstavuje ďalšiu odvolaciu inštanciu, ale jeho účelom preskúmanie len najzásadnejších väd konania, čo zákonodarca vyjadril taxatívnym stanovením dovolacích dôvodov podľa § 371 Trestného poriadku. Uvedené platí mutatis mutandis aj pre posudzovanie zamietnutia návrhu na doplnenie dokazovania.

Použitá literatúra

1. Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok I. § 1 – 195. Bratislava: C. H. Beck, 2021, ISBN 978-80-89603-88-6, 1232 s.
2. Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok II. § 196 – 569. Bratislava: C. H. Beck, 2021, ISBN 978-80-89603-88-6, 1336 s.
3. Čentěš, J. a kol. Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť. 2 vydanie. Šamorín: Heuréka.2012, ISBN 978-80-89122-76-9, 864 s.
4. Čentěš, J., Hařapka, M., Mathern, V., Minárik, Š. et. al., Trestné právo s vysvetlivkami, 1. až 4. zväzok, Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2007, 2300 s., ISBN: 80-8078-077-3 (zdroj: ASPI)
5. Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava: C.H. Beck, 2015, ISBN 978-80-89603-39-8, 1622 s.
6. Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M., Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-365-3, 1687 s.
7. Šámal, P., Král, V. Baxa, J., Púry, F., Trestní řád. Komentář. I. díl, 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2002, ISBN 80-7179-634-4, 1224 s.

8. Rozhodnutie EŠLP vo veci Van de Hurk proti Holandsku zo dňa 19.04.1994, č. 16034/90
9. Rozhodnutie EŠLP vo veci Garcíá Ruiz proti Španielsku zo dňa 21.01.1999, č. 30544/96
10. Rozhodnutie EŠLP vo veci Luka proti Rumunsku zo dňa 21.07.2009, č. 34197/02
11. Rozhodnutie EŠLP vo veci Vetrenko proti Moldavsku zo dňa 18.05.2010, č. 36552/02
12. Rozhodnutie EŠLP vo veci Pronina proti Ukrajine zo dňa 18.07.2006, č. 63566/00
13. Rozhodnutie EŠLP vo veci Krasulya proti Rusku zo dňa 22.02.2007, č. 12365/03
14. Rozhodnutie EŠLP vo veci Helle proti Fínsku zo dňa 19.12.1997, č. 157/1996/776/977
15. Uznesenie ÚS SR zo dňa 11. 2. 2021, sp. zn. II. ÚS 45/2021
16. Uznesenie ÚS SR, č.k. I. ÚS 666/2016-9 zo dňa 09.11.2016
17. Nález ÚS SR, sp. zn. II. ÚS 64/2012 zo 4. júla 2012
18. Uznesenie NS SR zo dňa 7. 12. 2021, sp. zn. 2Tdo/1/2021
19. Uznesenie NS SR zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021
20. Uznesenie NS SR zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021
21. Nález ÚS SR zo dňa 23. 6. 2022, sp. zn. III. ÚS 104/2022
22. Uznesenie NS SR sp. zn. 3Tdo/69/2022 zo dňa 23.01.2024
23. Uznesenie NS SR zo dňa 23. 2. 2022, sp. zn. 1Tdo/27/2021
24. Rozsudok NS SR zo dňa 5. 9. 2012, sp. zn. 3Tdo/64/2011
25. Uznesenie NS ČR zo dňa 18.12.201, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013-46
26. Uznesenie NS SR zo dňa 5. 1. 2022, sp. zn. 3Tdo/58/2021
27. Uznesenie NS ČR zo dňa 12. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 243/2023, R 19/2023
28. Uznesenie NS ČR zo dňa 24. 1. 2024, sp. zn. 7 Tdo 1180/2023
29. Uznesenie NS ČR zo dňa 20. 2. 2024, sp. zn. 4 Tdo 26/2024

Kontaktné údaje autora

JUDr. Filip Geleta

advokát a externý doktorand

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Právnická fakulta

Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín

geleta.filip@gmail.com

+421 911 114 715

KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA 2024, VIII. ročník

Sekcia 1: **Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy**
Sekcia 2: **Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami trestného práva**

Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

KOŠICE CRIMINAL LAW DAYS 2024, VIII.

Session 1: **Recodification of criminal codes - current challenges and perspectives**
Session 2: **Elimination of racism, xenophobia and other forms of intolerance by means of criminal law**

The Collection of scientific contributions nationwide interdisciplinary scientific conference with international participation

Zostavovatelia: prof. JUDr. Sergej Romža, PhD.,
Mgr. Dávid Priščák, PhD.
Mgr. Ing. Matej Biroš

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2024
Počet strán: 440
Rozsah: 38,44 AH
Vydanie: prvé

DOI: <https://doi.org/10.33542/KDT-0368-5>
ISBN 978-80-574-0368-5 (e-publikácia)